

הבאלרינה הרוסית היהודיה הגדולה מיה פליסצקיה מגלמת את התפקיד הראשי בבאלט חדש מאת ג'יג'י קאצ'וליאנו על פי מחזהו של ז'אן אנוי, "המשוגעת משאיו", בלהקת המחול של ריין, צרפת.

זכיתי ונוכחתי בהכנות לאחת הכוריאוגרפיות הנועזות ביותר בעונה שעברה בצרפת. אבל לפני שאכנס לעצם העניין, עלי להסביר, מה לדעתי "נועז", באמנות בכלל ובמחול בפרט.

אחת הבעיות המרכזיות והקשות של אמנות זמננו - תקופה של עשייה רבה עד

להגזמה - היא איך להיות "חדש" ומעניין. במילים אחרות, איך לתפוס את תשומת ליבו של הצופה. בשל כך, לא פעם מגיעים היוצרים ל"חידושים" קיקיוניים חולפים, שנעלמים שוב כעבור

עונה או שתיים, המצאות המתאימות יותר למוח היבש של אנשי צבא או עסקים. בתקופתנו, התעוזה האמיתית היא לא רק לבחור באמצעים בלתי מקובלים, שהם דווקא מקובלים מאוד, אלא ללכת עד הסוף עם האמת הפרטית שלך, ללא קריצה למה שעוד לא נעשה.

מאז נוסדה להקת Theatre Choreographique de Rennes et de Bretagne, הכוריאוגרפי של ריין ואיזור ברטאן, בשנת 1979, שבראשה הרקדן והכוריאוגרף גיגי קאצ'וליאנו, הוא הולך בעיקביות בדרך זאת, לעיתים בהצלחה גדולה ולפעמים ללא הצלחה, אבל תמיד נאמן ל"אני מאמין" שלו. עבודתו מעוגנת במסורת הבאלטית הקלאסית המבריקה ביותר, ובד בבד באסתטיקה האקספרסיוניסטית בהבטיה החדשים.

קאצ'וליאנו נולד ברומניה, ועבד בוופרטאל עם פינה באוש ובאססן במחיצתו של קורט יוס, בשנים 1972 - 1974, אחרי שעזב את מולדתו.

בשנת 1992 שוחחה עם קארדן הבאלרינה הרוסית מיה פליסצקיה, שאמרה לו, שהיא מעוניינת לשוב אל הבימה. אבל לא בבאלט הקלאסי

פייר קארדן, מעצב האופנה הידוע, גם הוא תורם חשוב לאומנות, ואחד מידידיה ותורמיה הפרטיים של הלהקה של ריין. בשנת 1992 שוחחה עם קארדן הבאלרינה הרוסית מיה פליסצקיה, שאמרה לו, שהיא מעוניינת לשוב אל הבימה. אבל לא בבאלט הקלאסי, בו הבריקה שנים רבות, אלא דווקא בסגנון מודרני יותר, חופשי, כזה המשתמש באישיותו של הרקדן וברוחו. שיחתה עם פייר קארדן הוליכה לשידוך עם הלהקה של ריין ועם קאצ'וליאנו.

בזכות ידידותי בת עשרות השנים עם גיגי קאצ'וליאנו, אני מודע היטב לשאלות המעסיקות אותו, ואלה שהתעוררו אצלו עם פנייתה של הכוכבת פליסצקיה. אך אפשר

לשלב באלרינה מ"אגם הברבורים" בלהקה, שתמיד מהמרת על תיאטרון-מחול? איך תוכל כוכבת-על שכמותה - אפילו בגיל 65 - להסכים לעבוד עם קבוצת רקדנים צעירים מצויינים, אבל לא מפורסמים? כיצד להפיק מגופה, המורגל לבאלט קלאסי, את המאפיינים של הבאלט המודרני, כדי שהופעתה לא תראה מגוחכת?

בעצם בחירת נושא היצירה טמון כבר חלק הארי של התשובות: "המשוגעת משאיו" מאת ז'אן אנוי, קומדיה לירית, המספרת על ברית

בין כמה נשים זקנות, פאריסאיות, טיפוסיות, המחליטות למנוע את הריסתה של עירן היפה על ידי כמה קבלנים תאווי-בצע.

מאת ראדו קלאפר

לידתה של משוגעת

הכוריאוגרף דובר רוסית רהוט. (הוא נולד ברומניה, אבל הוריו ממוצא רוסי, והוא עצמו למד בבאלט בברית-המועצות). וכך החל שיתוף הפעולה שלהם בהומור ומשחק: הוא ביקש אותה "לתפוש זבוב טרדן". אולי בזכות שיטת סטאניסלבסקי, התרוצצה מיה על הבימה והצליחה בתרגיל המשחקי "לתאר את הזבוב".

העובדה, שרקדנית בת 65 הסכימה להופיע בתפקיד "המשוגעת" הצבעוני כל כך, בישרה טובות

בלילה סיפר לי גיגי בטלפון, שהוא אופטימי, כי "למיה יש חוש הומור!"

היא קודם כל אשה, ולחזרה שלמחרת הופיעה ועל ראשה כובע מוזר, אותו מצאה באחת החנויות בדרכה לתיאטרון. היא ניסתה את הכובע, הכוריאוגרף קפץ על המציאה, ובצעדים שהתקרבו לריקוד, הכובע על ראשה של "אודט-אודיל" מתחיל לעבור מיני לגולים.

דמותה של אמאלי, היא המשוגעת משאיו, החלה לצוף בגופה של מיה פליסצקיה.

באותו לילה שוב צלצל אלי גיגי. בהתלהבות הוא סיפר לי, שדיבר עם פליסצקיה אל אודותי, ושהיא הסכימה שאהיה נוכח בחזרות. "קפוץ לרכבת ותבוא לתיאטרון בריין. אנחנו מתחילים בשעה אחת ושלושים בצהריים".

פגישה נרגשת עם הרקדנים, שלא ראיתי שנתיים, כולל נשיקות לפי מיטב המסורת הצרפתית. ואני בדרך לאולם החשוך, בו יהיה עלי לשבת בשקט ולא להפריע, מרוצה מהזכות הגדולה שנתגלגלה לידי. והנה אשה שהליכתה עליזה, קלילה, "en dehors", דקת גיזרה, שעה אסוף בסרט לבן, הולכת לפני. אהה, לא רק אני הוזמנתי לחזרה! - אני אומר. והרקדנים צוחקים. ואז בתנועה זעירה היא מפנה את ראשה, ואני רואה את הפרופיל המפורסם, את המצח הגבוה, את האף החותך כאילו את האוויר, ומה שאינו נראה בתצלומים, קמטים זעירים, מסימני הגיל: לפני מיה פליסצקיה.

ומתוך התנועות האוטומאטיות "היפות" של הבאלרינה פורצות לאט לאט תנועות חזקות, מהירות, שבכל זאת נושאות את אבק הזהב של ה"סיגנון"

הכוריאוגרף והרקדנית נעים מקצה הבימה האחד למשנהו. והם מתחילים, כאילו בעיקבות הרגל פרטי שלהם, ב"גירוש הזבובים הטרדניים". והוא מתעצבן: כי זבובים אינם ברבורים! "תארי לעצמך, שזבוב ליד אפך, לא, עכשיו הוא שם למעלה. רוצי!"

ומתוך התנועות האוטומאטיות "היפות" של הבאלרינה פורצות לאט לאט תנועות חזקות, מהירות, שבכל זאת נושאות את אבק הזהב של ה"סיגנון". וזאת בדיוק דמותה של המשוגעת, אשה זקנה, חצי מטורפת, חצי חכמה, הרוצה להפגין בלבושה ובהתנהגותה "סיגנון". סיגנון של עולם ישן, מבריק, שעבר כבר מהעולם, סיגנון שהיא היתה, אולי, שייכת אליו או לא, ואין זה משנה אם כך או כך היה. ו"סיגנון" זה, החשוב כל כך למשוגעת, הכוריאוגרף מנצל

מיה פליסצקיה עם גיגי קאצ'וליאנו
Maia Plisetskaja with Gigi Caciuleanu

העובדה, שרקדנית בת 65 הסכימה להופיע בתפקיד "המשוגעת" הצבעוני כל כך, בישרה טובות. הכל הסכימו לשמור בסוד את הסקופ העיתונאי של שיתוף הפעולה המיוחד במינו, עד לאחרי גמר הנסיונות הראשונים והפגת החששות ההדדיים.

הגעתי לפאריס בדיוק ביום שמיה פליסצקיה הגיעה לריין. וכך נעשיתי עד לתחילת שיתוף הפעולה בין פליסצקיה והלהקה של גיגי.

איש מאנשי הלהקה לא הוזמן לפגישות הראשונות בין הכוריאוגרף לבאלרינה. על אף שהיא אינה דוברת צרפתית, והאנגלית שלה דלה, לא היתה שאלה של תקשורת, כי

מיה פליסצקיה ב"המשוגעת משאיין", צלם: אלן דיאגא
Maia Plissetskaia in "The Mad Woman of Chaillot"; Photo: Alain Dugas

בדתו לצרכיו.

בדרכי חזרה לפאריס, נים ולא נים, אני מדמיין לי את פליסצקיה, עם הצעיף של המשוגעת, שהיה פעם מפואר ועכשיו הוא כמעט סמרטוט, רוקדת עם הסוחר הגיינג'י (קאצ'זיליאנו עצמו), בריקוד הנצחון על הקאפיטאליסט, שהתכוון להרוס את רובע שאיו למען רווחים.

היה עלי לשוב ארצה, ולכן לא ראיתי את העבודה השלימה, שבכורתה היתה ב"אספאס קארדן" בפאריס. הלהקה מריין הופיע עם באלט "המשוגעת משאיין" בהצלחה גדולה גם ביפן, ובסיוור בדרום אמריקה.

אבל זכיתי לראות איך צפה וגדלה בגופה של אחת הכוכבות הגדולות של הבאלט במאה ה-20 דמותה של המשוגעת משאיין.

אלדד ברון

תנועה
בזמן
אמת

אודיטוריום רבקה קראון / תאטרון ירושלים

אלדד ברון נולד בירושלים ב-1967. למד מוסיקה בתיכון שלייד האקדמיה ע"ש רובין. בעת שירותו הצבאי שימש צלם של מערכת "במחנה". עם שחרורו היה צלם-עיתונות. משנת 1987 התמחה בצילומי מחול, והיה צלם-הבית של להקתו של ירון מרגולין. כיום משמש צלם קבוע של "תיאטרון הגשר".

תערוכתו "תנועה בזמן אמת" היא תערוכתו הראשונה.

כל התצלומים בתערוכה הם מעבודותיו של ירון מרגולין בארבע השנים האחרונות.

כדימוי, אלדד ברון הוא הצלם של השושנה בהיפתחה. "קצות החוטים" של גופי-הרקדנים בצילומיו נשארים כמעט תמיד פתוחים, וכך הם נעים להם, שטים בחלל התמונה ונמוגים אל עיני המתבונן הרגיש.

הוא תופס את הרגע, אבל לא עוצר אותו. מצלמתו מקפיאה נקודה אחת מתוך מהלך התנועה, אך זוהי נקודה דינאמית. יש בה פוטנציאל תנועתי, שניתן לחוש אותו בבירור. המרחב הנסתר, הרגשי, מתגלה להרף-עין, כאילו יוצא מאחורי הפיגורה המצולמת, הקפואה לכאורה. לאובייקט - אף שהונצח ברגע דומם אחד מתוך המהלך השלם - יש חיים. הוא נמשך.

את כל אלה הוא עושה כמעט מבלי-דעת. הוא מניח לעצמו לרוץ בחפשיות על הסקאלה של התחושות, המרפרפות לו בקצה האצבע שעל הדק-הצילום. זוהי מלאכת מחשבת של רפלקס תנועתי מדוייק. הוא מיילד מתוך מצלמתו את הרגע הדק, הרגיש כל-כך, המעניק אפקט של זרימה בחזות הדוממת.

כשרונו לא רק בכך, אלא גם בדבר הפשוט ביותר: בחירת הנושא. ואכן, להקת המחול של ירון מרגולין מספקת לנו רגעים מחוליים רבי עוצמה.

צלם בוחר עמדות מסויימות מתוך זרימה בלתי-פוסקת של אירועים. מלאכת הצילום הינה הקפאת תנועה. לפני הצלם עומדות שתי אפשרויות: האחת - סטאטית, השניה - דינאמית. אם הצלם רואה את התמונה בדמיונו, לפני שהוא מצלם אותה, הרי שדמיונו הגדיר את גבולות התמונה מראש והם ברורים לו והתוצר שמתקבל הינו חזותי וסטאטי.

כאשר הצלם עוקב אחר המציאות מתוך סקרנות ומתח, על מנת לגלות את מה שעדיין אינו גלוי לעין, אך אמור להופיע ולהפתיע, תגלה תמונתו עומקים חדשים ותהיה דינאמית.

בתערוכתו הראשונה, "תנועה בזמן אמת", מציג אלדד ברון שלבים שונים ביצירות להקת המחול של ירון מרגולין, הפועלת במלחה, ירושלים. ב"שירת גברים" נמצא שלב מוקדם של הזרם החדש, וב"מחולות בני ברית דוד" וב"תופת" התנועה דוחפת לשיחורר מתכתבים חזותיים חיצוניים מקובלים.

שפת הצילום של אלדד ברון מתאימה לביטוי הייחודי של אמנות המחול. באמצעותה הוא מגלה מה שעדיין אינו נראה לעין ומבחין בין הצד הסטאטי של התנועה הכבולה, לבין הרצף התנועתי שבמחול. צילום זה מהווה, לפיכך, אמצעי מחולי חדש וכלי ניתוח בלתי-רגיל, המאיר כיוונים חדשים בהתפתחות המחול.

צחי רייך

נפתלי עירוני